

Звіт

про природоохоронну діяльність комунального закладу Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» за 2019 рік

На підставі статей 16, 18, 21, 24 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів, затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 №245, п. 20 ч. 1 ст. 43, ст.60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» було прийнято рішення Сумської обласної ради сьомого скликання від 27.04.2018 року «Про затвердження Проекту організації території регіонального ландшафтного парку «Сеймський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів» (далі – Проект).

Проект передбачає виконання комунальним закладом Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» (далі – КЗ СОР «РЛП «Сеймський») плану природоохоронної діяльності на рік, погодженого директором Департаменту екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА. З моменту затвердження Проекту КЗ СОР «РЛП «Сеймський» було здійснено організаційні заходи, заходи практичної охорони території регіонального ландшафтного парку «Сеймський» (далі – РЛП «Сеймський»), рекреаційний благоустрій території, проводилась еколого – освітня робота, науково – дослідна діяльність, розпочато розвиток екологічного туризму, тощо.

Науково – дослідна діяльність КЗ СОР «РЛП «Сеймський».

Проектом передбачено створення науково – технічної ради (далі НТР) КЗ СОР «РЛП «Сеймський», яка вирішує наукові та науково-технічні проблеми і сприяє участі громадськості в управлінні КЗ СОР «РЛП «Сеймський». Після створення НТР, було розроблено і затверджено положення про неї, проведено 8 (вісім засідань) цього колегіального дорадчого органу. До складу НТР увійшли представники районних державних адміністрацій, території яких увійшли до складу РЛП, співробітники лісогосподарських підприємств, Державної екологічної інспекції у Сумській області, Департаменту екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА, науковці, тощо. Завдяки створенню НТР було вирішено ряд питань, серед найважливіших питань можна виділити наступні: розгляд обґрунтування встановлення ліміту лісогосподарським підприємствам на використання природних ресурсів (проведення вибіркових рубок санітарних) в межах регіонального ландшафтного парку «Сеймський»; розгляд обґрунтування вселення Державною установою «Новокаховський рибоводний завод частикових риб» малька рослиноїдних видів риб (білий та строкатий товстолобик, білий амур) та коропа в річку Сейм в районі села

Озаричі Конотопського району в межах регіонального ландшафтного парку «Сеймський»; розгляд обґрунтування відновлення життєдайної популяції стерляді в р. Сейм в межах регіонального ландшафтного парку «Сеймський»; розорювання земель в заплавах річок Сейм та Клевень в межах регіонального ландшафтного парку «Сеймський». Робота НТР вирішила ряд питань по виконанню вимог Проекту, а саме: ведення лісового господарства в межах даного природно – заповідного об'єкту, відтворення корінних деревостанів, збереження цінних лісових ділянок, збереження пралісів та інших корінних лісових природних комплексів, визначення основних недоліків ведення лісового господарства на території РЛП «Сеймський», охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, тощо.

На виконання наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.03.2019 р. № 102 «Про затвердження Плану дій щодо збереження чорного лелеки (*CiconianigerL.*) в Україні» Комунальний заклад Сумської обласної ради «РЛП «Сеймський» у 2019 році розпочав роботу, спрямовану на виявлення фактів перебування на території РЛП «Сеймський» чорного лелеки з подальшим проведенням заходів по його збереженню. Задля посилення діяльності щодо моніторингу чорного лелеки керівником КЗ СОР «РЛП «Сеймський» було видано наказ № 14 – ОД від 21.05.2019 р. «Про посилення роботи в напрямку моніторингу чорного лелеки в межах РЛП «Сеймський». Основною метою заходу є збереження цього виду в державі та збільшення його чисельності, а також взяття під охорону основних середовищ його існування. Поглиблене вивчення чорного лелеки призведе до зменшення кількості негативних факторів впливу на стан його популяцій та зменшить антропогенне навантаження. КЗ СОР «РЛП «Сеймський» першочергово було організовано і розпочато ревізійні роботи з метою підтвердження фактів перебування лелеки чорного на території РЛП. У разі виявлення птаха буде організовано і проведено експедиційні роботи з метою виявлення його гнізд, як доказу його постійного перебування на зазначеній території.

В центральній частині РЛП «Сеймський», на території Новомутинського лісництва ДП «Конотопський лісгосп» була встановлена автоматична метеорологічна станція. Дані станції використовуються у наукових цілях, в тому числі для вивчення взаємозв'язків метеорологічних параметрів і стану об'єктів природних комплексів навколишньої території, що в подальшому дасть змогу більш точно оцінити вплив погодних факторів на формування екомережі в РЛП «Сеймський».

Прийнята участь у спільному німецько – українському семінарі МАРІСКО (Адаптивний менеджмент вразливості та ризику на природоохоронних територіях), який присвячений аналізу поточного стану біосферного резервату та можливостям для його ефективної адаптації до зміни клімату. Ця участь сприяла обміну досвідом між учасниками семінару щодо шляхів адаптації до змін клімату та визначення ключових проблем, що перешкоджають процесу адаптації в Україні.

Завдяки участі у міжнародних семінарах та конференціях КЗ СОР «РЛП «Сеймський» має змогу брати участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони і збереження природного різноманіття ландшафтів, генофонду рослинного і тваринного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення проведення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

Підписано ряд угод про співробітництво у науково – дослідній сфері між КЗ СОР «РЛП «Сеймський» та вищими навчальними закладами, а саме Сумським державним університетом, Сумським державним педагогічним університетом ім. А.С. Макаренка, Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка. Підписано також угоду № 3 від 01.09.2017 р. з Сумським національним аграрним університетом про науково – технічне співробітництво, де КЗ СОР «РЛП «Сеймський» визнав своїм науковим куратором Сумський національний аграрний університет. Угоди дозволяють спільно діяти в сфері вивчення природних процесів, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони і відтворення природних ресурсів на території РЛП «Сеймський».

Територія, яка увійшла до складу РЛП «Сеймський», здавна привертала до себе увагу науковців. Дослідження тут здійснювалися як задовго до створення цієї природоохоронної установи, так і після її оголошення. Роботи, які проводились, були різноплановими (ботанічними, зоологічними, географічними тощо). Їх здійснювали як науковці Сумської області, так і з інших регіонів та установ України. Затвердження Проекту стало стимулом щодо підвищення інтересу громадськості до цього природно – заповідного об'єкту та активізації різнопланових наукових досліджень у його межах. Науковці своїми працями, а це «Структура флори деяких груп рослин регіонального ландшафтного парку «Сеймський», «Стан популяцій *Centaurea erythraea* Rafn. на території регіонального ландшафтного парку «Сеймський», «Результати попередньої оцінки стану іхтіофауни річки Сейм у межах Регіонального ландшафтного парку «Сеймський», показали шляхи інтеграції розробленої екомережі в загальнодержавну екологічну мережу завдяки сприятливому розташуванню природно – заповідного об'єкту.

Заходи практичної охорони території РЛП «Сеймський»

Згідно з Проектом парк було поділено на три зони – заповідну, яка включає всі існуючі на території парку заповідні об'єкти (заказники та пам'ятки природи), зону регульованої рекреації, в яку включено річку Сейм із прибережною захисною смугою з обох берегів (призначена для відпочинку й оздоровлення) та господарську зону. До останньої включено більшість земель парку і в її межах може проводитися господарська діяльність згідно з загальними вимогами щодо охорони навколишнього середовища. Завдяки Проекту, затвердженому рішенням Сумської обласної ради від 27.04.2018, вдалося вирішити ряд питань, які хвилюють громадськість сьогодні. Документ дозволив зняти напругу серед населення і розпочати процес оформлення землевпорядної документації згідно із законодавст

вом, що дало змогу забезпечити земельними ділянками учників АТО та інші верстви населення.

Крім того, Проектом передбачено створення служби охорони КЗ СОР РЛП «Сеймський», яка забезпечує охорону та збереження природно – заповідного об'єкту – регіонального ландшафтного парку «Сеймський». Так, наказом Управління майном Сумської обласної ради № 133 від 08.04.2019 р. з метою забезпечення охорони, дотримання режиму території та збереження, раціонального використання і відтворення природних комплексів РЛП «Сеймський» затверджено Положення про службу охорони КЗ СОР «РЛП «Сеймський», погодженого Департаментом екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА. На дану службу покладені такі завдання, як забезпечення додержання режиму охорони території РЛП «Сеймський» відповідно до Проекту; попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства; забезпечення порядку використання природних ресурсів; здійснення заходів щодо запобігання виникненню, поширенню пожеж, інших надзвичайних ситуацій та їх ліквідації; забезпечення проведення роз'яснювальної роботи щодо необхідності збереження особливо цінних природних комплексів та об'єктів РЛП «Сеймський», тощо.

Підписано договір з Управлінням Державного агентства рибного господарства у Сумській області про план спільних заходів, в рамках якого проведено 5 спільних рейдів, проведено 12 профілактичних заходів щодо запобігання порушенням природоохоронного законодавства. Результатом цих заходів стали роз'яснювальні бесіди з порушниками природоохоронного законодавства, вилучення предметів і знарядь незаконного використання природних ресурсів, а також незаконно добутої продукції. В рамках співпраці із адміністраціями мисливських господарств для боротьби із порушниками природоохоронного законодавства підписані Плани спільних заходів по посиленню охорони біоресурсів і боротьби з браконьєрством на території РЛП «Сеймський», завдяки чому кількість фактів браконьєрства почала стрімко знижуватися. Проводиться постійний моніторинг використання земельних ділянок за цільовим призначенням, в рамках затвердженої Інструкції про порядок взаємодії Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області та Комунального закладу Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» щодо запобігання виникненню та реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру проводяться спільні попереджувальні протипожежні заходи, які допомагають завчасно спланувати дії щодо прогнозування, проведення і забезпечення спільних заходів у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, подій на території регіонального ландшафтного парку «Сеймський».

На адреси голів районних державних адміністрацій, на території яких розташований РЛП "Сеймський", були надіслані листи з роз'ясненнями вимог Проекту організації території РЛП "Сеймський" в частині застосування пестицидів в межах даного природно - заповідного об'єкту. В

зазначених листах керівництвом КЗ СОР "РЛП "Сеймський" було доведено до відома голів РДА провести роз'яснювальну роботу серед сільськогосподарських підприємства, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції на території відповідних районів в межах РЛП «Сеймський», вимоги Проекту РЛП "Сеймський" щодо використання пестицидів. Також з метою захисту бджільництва від отруєння бджіл хімікатами під час цвітіння медоносних рослин на адресу Державної екологічної інспекції у Сумській області, було надіслано листа № 50-2019 від 16.04.2019 року з проханням посилити контроль за дотриманням сільськогосподарськими підприємствами вимог Проекту в частині застосування пестицидів в господарській зоні даного природно – заповідного об'єкту.

Еколого – освітня робота.

Згідно Проекту екологічна освіта – один з пріоритетів КЗ СОР «РЛП «Сеймський», адже вона вважається важливою ланкою становлення гармонійного суспільства. Перші кроки у напрямку формування екологічної свідомості та залучення місцевих жителів до збереження природної спадщини вже зроблені.

Заклад активно працює за такими основними напрямками:

- проведення екологічних акцій, в тому числі практичних заходів з охорони і збереження довкілля, зокрема, з залученням до участі в них громадськості;
- ведення активної пропагандистської природоохоронної діяльності через видання листівок, буклетів;
- співпраця з засобами масової інформації, інтернет – виданнями, громадськими об'єднаннями, природно – заповідними установами України, тощо;
- участь у виставках, форумах еколого – освітнього спрямування;
- організація і проведення масових еколого – освітніх заходів з учнівською і студентською молоддю регіону, систематична робота з учнями екологічних гуртків середніх шкіл краю.

КЗ СОР «РЛП «Сеймський» здійснює різнопланову діяльність у напрямку просвіти населення. Особлива увага звертається на роботу з молоддю, адже сама вона є майбутнім нашої країни. Сьогоднішні школярі незабаром стануть дорослими і від їх світоглядних позицій залежатиме якість дій на благо суспільства і природи.

РЛП «Сеймський» є центром екологічної освіти та просвітництва дітей і дорослих, що є головним критерієм роботи співробітників парку. Кожен з нас, дорослих, повинен усвідомити те, що майбутнє нашої планети в руках у підростаючого покоління. Саме тому так важливо навчати дітей не зривати рідкісні квіти, ощадливо використовувати ресурси, не засмічувати довкілля та іншим екологічним правилам.

Проведення екологічних акцій – дієвий спосіб звернути увагу громадськості до проблем охорони довкілля. Традиційними у РЛП

«Сеймський» стали екологічні свята: Всесвітній день водно-болотних угідь, День зимового обліку птахів, Всеукраїнський день довкілля, Міжнародний день біологічного різноманіття, Всесвітній день охорони навколишнього природного середовища, Міжнародний день туризму, Міжнародний день спостереження за птахами, Всесвітній день захисту тварин, Всесвітній день землі, День дикої природи, День заповідника, Акція «Наша допомога зимуючим птахам», Міжнародний день лісів, Міжнародний день водних ресурсів, Всеукраїнська акція «Збережемо первоцвіти», Міжнародний день зустрічі птахів, Всесвітній день здоров'я, День екологічних знань, Міжнародний день Землі, Всеукраїнський день охорони навколишнього природного середовища, Акція «Посади дерево миру», День Сонця, День екологічної освіти, Європейський день парків, Всесвітній день боротьби з опустелюванням та засухами, День працівника природно – заповідної справи, тощо. Зі звітами про проведення цих екологічних свят і акцій можна ознайомитися на сайті КЗ СОР «РЛП «Сеймський» <http://seymskiy.sumy.ua/> та інформаційні сторінці РЛП «Сеймський» в соціальній мережі Facebook.

Еколого – освітня робота сприяє забезпеченню підтримки заповідної справи широкими верствами населення, формує у громадян краю сучасні уявлення про роль заповідних територій у справі збереження біологічного різноманіття, яке є підґрунтям стабільності біосфери.

КЗ СОР «РЛП «Сеймський» постійно веде висвітлення своєї діяльності на сайтах Міністерства екології та природних ресурсів, Департаменту екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА, Сумської обласної ради, на сторінках районних газет; приймає активну участь у розробці та виданні поліграфічної продукції РЛП «Сеймський». Постійно проводяться роботи з засобами масової інформації Сумської області щодо інформаційно – роз'яснювальної роботи про діяльність закладу серед населення Путивльського, Конотопського, Кролевецького та Буринського районів, налагоджена співпраця з телерадіокомпанією «АТV» по створенню актуального репортажу про КЗ СОР «РЛП «Сеймський» (<https://youtu.be/qYv-I5jffx0>, <https://www.facebook.com/100022281468958/videos/440827806669931/?id=100022281468958>), відбулася розповідь про сучасний стан та перспективи розвитку РЛП «Сеймський» на медіа – платформі «Вільна» 28.02.2019 р. (<https://www.facebook.com/vilnasumy/videos/586094835196101/>).

Цілеспрямована інформаційна робота з засобами масової інформації забезпечує інтерес і довіру мас – медіа до РЛП «Сеймський», а також популяризацію його серед населення. Фахівцями закладу встановлені міцні комунікації з більшістю регіональних інтернет – ЗМІ, теле- та радіокомпаній.

У 2019 році укладено угоду про співпрацю в галузі еколого-освітньої, наукової та творчої діяльності між Парком природи «Беремицьке» та КЗ СОР «РЛП «Сеймський». Угода передбачає проведення спільних тематичних еколого-освітніх проектів та програм (конференції, фестивалі, конкурси, круглі столи, виставки, акції) із залученням місцевих громад, закладів освіти

й культури, громадських організацій, наукових установ, представників бізнесу, органів місцевого самоврядування, що призведе також до підвищення екологічної свідомості населення.

Рекреаційний благоустрій та екологічний туризм.

В Проекті зазначено, що екологічний туризм є інтеграційним напрямком рекреаційної діяльності, що спрямований на гармонізацію відносин між туристами, туроператорами, природним середовищем і місцевими громадами і реалізується через екологізацію всіх видів туристичної діяльності, охорону природи, екологічну освіту та виховання.

Так, у 2019 році КЗ СОР «РЛП «Сеймський» спільно з Департаментом екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА проведена робота по придбанню спеціального обладнання, транспортних засобів і засобів зв'язку, віднесених до організації заповідників та інших природоохоронних установ (велосипеди – 10 одиниць, байдарки – 4 одиниці, весла – 8 шт.). Наявність вищезгаданого обладнання дає змогу займатися різними формами активної рекреації у природних ландшафтах без заподіяння шкоди навколишньому середовищу, що сприяє розвитку в РЛП «Сеймський» пізнавального і відпочинкового видів туризму. Спеціалістом закладу також розроблена карта маршруту сплаву на байдарках, з якою можна ознайомитися на веб – ресурсі Гугл за наступним посиланням: <https://drive.google.com/open?id=1SSiGXSdv-z0ujrBW-CV3NmUtJHQmlCHX&usp=sharing>. Розроблено та затверджено відповідне Положення про порядок та умовинадання платних послуг комунальним закладом Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський».

У 2019 році укладено угоду про співробітництво та партнерство з відділом промоції та туризму Сумської ОДА. Даною угодою передбачена спільна участь у різних міжнародних, всеукраїнських та регіональних виставках, форумах, ярмарках тощо з питань промоції та розвитку туризму на території РЛП «Сеймський»; сприяння розвитку масової фізичної культури, спорту і туризму, пропагування здорового способу життя; залучення іноземних інвестицій для розвитку туризму на території РЛП «Сеймський».

Проведено 5 екологічних екскурсій територією РЛП «Сеймський» з метою пропаганди бережливого ставлення до здорового способу життя і природи; проведено 3 акції з прибирання побутового сміття на території природно – заповідного об'єкту. Основна мета була привернути увагу українців до екологічних проблем, підвищити інтерес до бережливого ставлення до навколишнього природного середовища, збереження та примноження природної спадщини, формування екологічної свідомості та патріотизму, прагнення берегти рідну природу і країну.

КЗ СОР «РЛП «Сеймський» прийняв участь у тренінгу на тему «Розробка та впровадження проектів розвитку» в рамках програми «U – LEAD з Європою». Тренінг був розроблений групою радників з впровадження державної регіональної політики в Україні і орієнтований на

представників структур саме регіонального рівня, яким і є Комунальний заклад Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський». Тематична спрямованість тренінгу відповідала державним програмам регіонального розвитку: «Інноваційна економіка та інвестиції», «Сільський розвиток», «Розвиток людського потенціалу», «Розвиток туризму», «Загальноукраїнська солідарність» тощо. Слід зазначити, що минулого року в рамках програми «U – LEAD з Європою» КЗ СОР «РЛП «Сеймський» спільно з Департаментом екології та охорони природних ресурсів Сумської ОДА підготували проект регіонального розвитку «Облаштування екологічних маршрутів регіонального ландшафтного парку «Сеймський», благоустрій місць масового відпочинку вздовж цих маршрутів».

В рамках проведення місячника «Сумська весна – 2019», оголошеного Українським товариством охорони природи в період з 27.03.2019 р. по 26.04.2019 р., працівниками комунального закладу Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» була проведена наступна робота: 30.03.2019 р. співробітники КЗ СОР «РЛП «Сеймський» спільно з громадською організацією «Чистий Сейм» прийняли участь у прибиранні прибережної захисної смуги р. Сейм та приведенні в належний санітарний стан зони масового відпочинку населення м. Путивль. Захід проводився в межах м. Путивль, між вул. Артема та вул. Островського; 01.04.2019 р. колективом КЗ СОР «РЛП «Сеймський» була проведена робота по благоустрою та озелененню території біля адміністративної будівлі закладу (вивіз сміття, упорядкування клумби, підрізання плодкових дерев).

Планів на майбутнє багато. Багато хто з науковців, екологів та пересічних громадян називає парк «Сеймський» ключовим ядром смарагдового поясу України. На цій екологічно-чистій території є можливість, за словами природознавців, відтворювати дикоростучі рослини, відновлювати популяцію червонокнижних тварин, риби. Крім того, повною мірою не розкритий туристичний потенціал цієї території. В перспективі є розробка туристичних маршрутів – велосипедного, байдарочного та спуску на плотах.

Кожна людина повинна задуматись над тим, як допомогти нашій природі, покращити екологічний стан місць проживання. І як говорить древня індійська сентенція: «Природа – це не те, що ми отримали у спадщину від пращурів, а те, що ми взяли у позику від нащадків».

Саме ці питання мають бути вирішені завдяки тісній співпраці КЗ СОР «РЛП «Сеймський» з громадськістю, органами місцевого самоврядування, науковцями, депутатським корпусом, громадськими об'єднаннями, органами виконавчої влади, природознавцями, тощо.

**Директор КЗ СОР
«РЛП «Сеймський»**

М.М. Коняєва